

1712.03, 22 december 2017, Appellant: J.J. Tiemersma te Angerlo

Betreft:

Zienswijze op deskundigenverslag StAB-40372 d/d/ 5 december 2017
Inpassingsplan en Omgevingsvergunning Windpark Bijvanck Provincie Gelderland 24-5-2017

We, the people here

NB Appellant heeft heden een gewaardeerd telefonsich contact gehad met dhr. J. Jhauw van uw Afdeling, die aantekening heeft gemaakt dat mag worden afgeweken van de termijn van orde tot heden om een zienswijze naar voren te brengen, zoals ook in uw brief van 8 december de gelegenheid is vermeld om tot 17 februari 2018 schriftelijke stukken in mogen te brengen. Appellant zend onderstaande onder de pro formaliteit deze zienswijze te mogen aanvullen of anderszins zaken aan uw Afdeling te mogen voorleggen tot 17 februari 2018.

Hoogedelgestreng College van de Afdeling Bestuursrechtspraak,

1 Aanleiding

1.

Het deskundigenverslag geeft veel zaken weer van wat bevonden is op het z.g. locatiebezoek van het Stab namens uw Afdeling. In het gesprek dat het Stab met Appellant had op 17 oktober 2017 bleek uw Afdeling aan het Stab gevraagd te hebben "Geef de gevolgen van het plan weer".

2.

In dat gesprek heeft Appellant aangegeven dat gevolg van dit plan o.a. zou zijn dat er 4 zeer hoge monumenten zouden worden opgetrokken die Appellant dagelijks zouden herinneren aan

- Onbehoorlijk bestuur door veelvuldig doelredeneren
- Zeer ongelijke verdeling van voor- en nadelen

zoals navolgend toegelicht en onder verwijzing naar de Beroepsschriften van Appellant.

3.

Helaas heeft het Stab van deze aspecten geen tot slechts zijdelings vermelding kunnen maken. Dit terwijl deze gevolgen van het plan nu juist de goede ruimtelijke ordening in de kern raken. Reden tot indienen van deze zienswijze.

4.

Het viel Appellant op dat tijdens genoemd gesprek geen enkele aantekening door het Stab werd genoteerd of genotuleerd. Een portable ging alleen open om de volgende vraag voor te lezen. Onderstaand poogt Appellant alsnog de in het gesprek gegeven toelichtingen en aanvullingen op de

beroepsschriften van Appellant te memoreren, om het deskundigenverslag zonedig compleet te maken qua ruimtelijke gevolgen van het plan. Reden tot indienen van deze zienswijze.

5.

Het Stab heeft zich in het deskundigenverslag dus willen beperken tot een aantal technisch meetbare gevolgen. Over enkele van die technische aspecten geeft Appellant zijn zienswijze onderstaand weer. Het mag misschien gebruikelijk zijn bij windplannen zich te beperken tot fysiek meetbare gevolgen, en juridische beoordelingen te willen vermijden als zakendeskundige (zie par. 1.7 van deskundigenverslag). Maar hier is het al of niet “goede” aan de ruimtelijke ordening voornamelijk bepaald vanuit de wijze van bestuur. De fysieke aspecten zijn daarin naderhand navenant ingekleurd. Juist de door het Stab overgeslagen gevolgen kleuren de rechtvaardigheid. Zelfs een goed plan dat volgens onbehoorlijke processtappen tot stand dreigt te komen voldoet niet aan de goede ruimtelijke ordening, met name indien die processtappen de omwonenden onevenredig benadelen. Over deze gevaarlijke “democratische hindergevolgen” van dit plan zie het hier ingevoegde Intermezzo 1.

Intermezzo 1 over democratie

De issues van deze dynamische tijd zijn duidelijk, zo ook weer aan de hand van alleen al de Volkskrant van 17 december 2017:

Jan Kuitenbrouwer stelt dat het niks nieuws is dat besluiten worden genomen op grond van rammelend onderzoek (dat toch ECHT NIEMAND leest) of van conclusies die worden aangepast aan de politieke wens. Politiek is de vorming van beelden, maar waar zijn de “policyfree facts”.

Sybe Schaap stelt dat feiten lastig zijn te achterhalen (wat is normaliteit). Dat is in de natuurwetenschappen zo, in de sociale wetenschappen nog lastiger. Je weet dat je in een frame zit. Misschien moeten we het over waarachtigheid hebben in plaats van de waarheid. Populisten (wind-believers [appellant]) weten al hoe het zit.

Kim Putters vindt dat de elite richting moet geven aan de grote veranderingsprocessen van deze tijd. Maar zij moeten rekening houden met de grote verschillen tussen winnaars en verliezers in de samenleving als men legitimiteit voor het eigen handelen wil houden. Anders verlies je draagvlak.

6.

Dat de overheid niet behoorlijk en transparant handelde rond dit plan, wordt breed in de omgeving ervaren als gevolg van het plan. Zonder de leugenachtige aanvangsopstelling ten aanzien van niet onderbouwde goede ruimtelijke ordening van GS had de locatie niet in de Windvisie in aanmerking gekomen als los te onderzoeken locatie, maar had een locatie elders een plaats in kunnen nemen in de taakstelling die de provincie Gelderland zich heeft opgelegd. Met deze valse start volgt vanuit doelredeneren een ketting van intransparantie en misinformatie naar PS en belanghebbenden. Er kan echter niet iets ruimtelijk komen te staan wat er bij voldoen aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur niet gestaan zou hebben. De historie zou een ongewenst gevolg zijn die aan het plan kleeft. Dit gevolg kan volgens uw vraagstelling beschreven worden, want noodzakelijk voor de behandeling van de beroepen door uw Afdeling.

7.

Het Stab voegt een nieuwe productie van verweerders aan het deskundigenverslag toe, als zijnde haar eigen bijlagen 1-3 en 1-4. Over deze overbodigheid van nog een fotomontage geeft Appellant onderstaand ook een zienswijze. Het ook nog door verweerders aan het Stab richten van een ‘notitie’ van 488 bladzijden, zoals het Stab vervolgens als eigen bijlage 1-2 opneemt, leidt voor Appellant tot

aliertheid. De dienstdoende advocaat van verweerders heeft in meerdere publicaties¹, en daarin meermalen, met vreugde aangegeven dat specifiek het ruimtelijk fenomeen windmolens juridisch uniek gefaciliteerd mag worden in normwaarden en processen. Als dit voor de gewone Nederlander bevreemdende inzicht geldt voor inmiddels nationaal geldende regelingen, blijft het voor Appellant als het derde echelon in de democratie toch opletten, of dit doelredeneren mogelijk nog verder gaat. Want het is natuurlijk van belang dat tenminste bij uw Afdeling kerk en staat gescheiden blijven. Het bevreemdt dat het Stab die “notitie” zonder commentaar bijvoegt en deze inzending niet heeft verwezen naar de onderhavige zienswijzeperiode. De deskundige kan toch zelf deskundig zijn zonder (zienswijze/inspraak-) “notitie” van derden ? Zo lijkt het opnemen van de “notitie” teveel onderdeel van de deskundigheid. Met name ook doordat het logo van Stab prijkt op de voorpagina van de ingezonden “notitie”.

8.

Mede gezien de omvang van het deskundigenverslag (648 beschreven pagina’s) bevreemdt het dat uw Afdeling de geïnterviewde Appellanten slechts de tijd geeft voor zienswijzen tot 22 december 2017, terwijl we volgens art 8:47 lid 5 van de Algemene Wet Bestuursrecht 4 weken na 8 december of verlengbaar de tijd om een zienswijze in te dienen. Na een kerstvakantie 2016 (Zienswijzen Inpassingsplan) en een zomervakantie (Beroepen) dwingt het proces de omwonenden nu opnieuw en zelfs in de drukke tijd voor een kerstvakantie te reageren. En we zitten toch al zonder budget om derden in te schakelen. Dat kost alleen omwonenden dus weer schaarse onbezoldigde vrije tijd, alleen persoonlijk te motiveren vanuit rechtgevoelen, zorg en boosheid tegelijk. Waarvan akte. Appellant maakt daarom graag gebruik van een nadere termijn waarop eventuele aanvullingen op deze zienswijze kunnen worden ingebracht.

9.

Niet altijd lijkt het Stab tijd te kunnen hebben nemen voor het lezen van onderliggende zienswijzen op het Inpassingsplan annex Omgevingsvergunning. Onderstaand moeten daarom helaas enkele zaken worden herhaald t.b.v. het deskundigenverslag zoals in het genoemde gesprek naar voren is gekomen. Misschien lijkt de bijgevoegde “notitie” van Verweerders qua omvang en herhaling er op te willen wijzen dat uw Afdeling alleen de laatst ingekomen teksten en samenvattingen zou lezen. Omdat we er gelukkig van uit kunnen gaan dat uw Afdeling meer leest dan de samenvatting van het Stab, moeten in deze zienswijze als herhaald en ingelast beschouwd worden voor zover betrekking hebbend op Appellant: zijn zienswijzen, de zienswijzennota en zijn commentaar daarop, het hoorzittingsverslag, de besluiten, zijn twee beroepschriften ter zelfder zitting.

10.

Samenvattend heeft het Stab goed en royaal geluisterd naar bezochte omwonenden, maar daarvan alleen aspecten van een deskundigeninzicht voorzien die via bijv. tabelletjes afleesbaar zijn. Op een aantal aspecten ware volgens Appellant verdergaande inbreng van deskundigheid wenselijk. Het Stab heeft naar zienswijze van Appellant een te groot vertrouwen in (het toelaten van) twijfelbare mitigatieregelingen, alsof overtoeren nooit meer voor kan komen en alsof e.e.a. handhaafbaar zal zijn. Op een aantal andere aspecten vindt Appellant de getallen of bevindingen van het Stab onjuist. Het Stab heeft gemeend zich te moeten onthouden van juridische componenten, zoals aspecten van behoorlijkheid van bestuur op de goede ruimtelijke ordening. De afstand van het Stab tot de stijl van Verweerder is onduidelijk geworden. Naar zienswijze van Appellant is de samenvatting in het deskundigenverslag op een aantal punten te diplomatiek neergezet, zodat het lijkt dat interpretatie of aanpassing haalbaar zal zijn. Terwijl het PS-statenleden gezien hun agenda versus beschikbare tijd niet is kwalijk te nemen dat de volledige documentatie van zienswijzen tot beroepen nog leesbaar zijn, kan de vereenvoudiging die het Stab veelal laat zien daarentegen bedrieglijk voor uw Afdeling zijn.

---

¹ O.a. “Windturbines en externe veiligheid, Safety First!”, R.J.J. Aerts, ongedateerd ca. 2014

2 Overheid niet behoorlijk en transparant

2.1 Onbehoorlijk bestuur t.a.v. draagvlak en participatie

Het deskundigenverslag meldt in par. 2.3 als bevindingen:

- *Met het ontbreken van draagvlak wordt echter niet voldaan aan het provinciale ruimtelijke beleid met betrekking tot windenergie*
- *Appellanten merken terecht op dat informeren iets anders is dan participeren*
- *In geval van ontbrekende of tekortschietende participatie, is er, net als bij het ontbreken van draagvlak, echter niet voldaan aan het provinciale ruimtelijke beleid met betrekking tot windenergie.*

Het Stab maakt, in tegenstelling tot Verweerders, hierbij terecht niet zozeer onderscheid tussen draagvlak bij gemeenten en draagvlak bij omwonenden. Het Stab heeft daarbij echter onterecht niet gewezen op hetgeen Appellant in gesprek heeft aangevoerd, dat ten aanzien van draagvlak en participatie onbehoorlijk is bestuurd.

De algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn met name geschonden door de tijdsomkering van de beoordeling door GS van de goede ruimtelijke ordening. Door reeds zonder enig onderzoek, MER of quickscan² het initiatief naar PS te brengen als dat *“geen ruimtelijke belemmeringen zijn te verwachten”*. Reeds op 9 januari 2013 stelt de provincie³: *“In ons geval heeft GS nadrukkelijk geoordeeld dat er geen ruimtelijke belemmeringen zijn te verwachten. M.a.w. het initiatief van Readthuys past ons.”* Dit onbehoorlijk ingenomen standpunt leidt er toe dat geen verdere vragen aan de goede ruimtelijke inpassing van het plan worden gesteld, met als enige motivatie voor opname in de Windvisie dat het *“een locatie in onderzoek”* betreft. PS snapt niets van deze *“status aparte”*⁴, maar wordt in slaap gesust door GS dat PS nog alle kansen zou krijgen om op het Inpassingsplan te beslissen. Juist dit werd in later stadium door GS omgedraaid als zijnde in de CHW onvermijdbaar, waarbij de mogelijkheid om elders gronden aan te wijzen voortdurend door GS is verzwegen. Ziehier de onbehoorlijke fuik waarvoor een enkel PS-lid niet succesvol waarschuwde⁵.

Appellant verwijst naar zijn beroepsschrift⁶, waar Verweerders een enorme opdruk uitoefenen om het aspect draagvlak juridisch buiten spel te zetten. Daarbij is Provinciale Staten onbehoorlijk opgedrongen dat zij geen keuze meer zou hebben en zouden moeten voldoen aan de Elektriciteitswet en wel precies op de locatie die niet PS, maar derden hadden uitverkoren. Zoals naderhand ook GS in de pers verzucht heeft, is het bestuurlijk zorgelijk als de Elektriciteitswet de enig resterende motivatie van GS zou zijn tegen draagvlak in (zie Intermezzo 2). De CHW zelf is namelijk geen ruimtelijk relevant criterium. Achter (gebrek aan) draagvlak liggen daarentegen motivaties uit ruimtelijke bezwaren en uit ervaren onbehoorlijk bestuur daaromtrent. Artikelen 3:2 en 3:46 Awb vereisen een deugdelijke motivatie waarom zou worden afgeweken van besluit van gemeenteraden, en niet als strafexpeditie tegen een onwillige gemeente zoals o.m. in PS vergadering van 23 januari 2013 heeft geklonken.

GS meldde op 25 februari 2015 aan PS dat *“draagvlak bij GS in goede handen zal zijn”*. In en rond het Inpassingsplan verwijst GS echter meermalen dat actie voor participatie en draagvlak geheel bij de initiatiefnemer zou liggen en GS daarbij alleen een achteraf toetsende rol inneemt. De enige actie van GS op dit punt is aanmaning van de initiatiefnemer pas na het voltooiën van een concept-

---

² Beroepsschrift van 2 augustus 2017 punt 3.31

³ Verwijs 14 bij Beroepsschrift van 2 augustus 2017

⁴ Beroepsschrift van 2 augustus 2017 punt 3.44

⁵ SGP in PS 23 januari 2013

⁶ Beroepsschrift van 2 augustus 2017 punten 3.51-3.65

Inpassingsplan, waarin GS de mogelijkheid tot participatie reeds als voldoende had beoordeeld. Verweerders zijn over deze aanmaning niet eerlijk als men in par 2.2 van het deskundigenverslag stelt dat “...in 2015 een concreet participatievoorstel is gedaan waarbij een bedrag van € 25.000,- beschikbaar wordt gesteld ..”. Dit voorstel verscheen na bedoelde aanmaning pas op 18 januari 2017, midden in de zienswijzeperiode op het plan⁷.

Met verwijzing naar de zienswijzen en het beroepsschrift van Appellant⁸ heeft GS onbehoorlijk bestuurd door herhaaldelijk de locatie van het plan oneerlijk te bevorderen en toe te dekken. In plaats van draagvlak heeft GS haar eigen tegenstand gekweekt, hetgeen op zich reeds onbehoorlijk is.

Bij het ontbreken van draagvlak vanwege deze oorzaken had het Stab juist wel kunnen stellen dat het windpark niet goed ruimtelijk inpasbaar is. Als de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn geschonden, kan het resultaat daarvan niet goede ruimtelijke ordening genoemd worden.

Intermezzo 2 over Gelders model voor ontwikkeling van windenergie

De lessen van dit plan zijn intussen al geleerd. In de dagbladen** verscheen o.a. de volgende verzuchting van GS: *“Van Dijk denkt dat het van bovenaf opleggen van windmolens niet werkt. Hij verwijst naar de situatie in De Bijvanck in Angerlo, waar een plan voor vier windmolens wel op die manier tot stand komt. Dat heeft geleid tot grote verdeeldheid onder de bewoners en veel verzet. Van Dijk wil niet dat er in Gelderland nog meer Angerlo’s komen. [...] Iedereen in Gelderland krijgt te maken met de overgang naar duurzame energie. We moeten die overgang samen maken”*.

Deze gedeputeerde heeft de daad bij het woord gevoegd en de ontwikkeling van een “Gelders model” in gang gezet onder voorzitterschap van de Gelderse Natuur- en milieufederatie. Aan sessies doen niet alleen overheden en belangenorganisaties mee, maar ook ontwikkelaars/exploitanten. Als enige onbezoldigde deelnemer en omwonende is Appellant ook uitgenodigd en draagt Appellant enthousiast bij, net als het NLVOW.

Voorlopige conclusies rond komende windparken lijken o.a. reeds te zijn:

- Voorkeur van de ontwikkelaars gaat uit naar niet meer zelf grondposities innemen en daar trachten te ontwikkelen, maar inschrijven op tenders van door de overheid aangewezen concessiegebieden, ter invulling van de overheidstaken
- Voorkeur van vele instanties voor slechts initiatieven van lokale coöperaties als concessiegebieden
- Reeds voorafgaande aan procedures zijn alle omwonenden deelnemer of schadeloos gesteld

** o.a. Algemeen Dagblad 22 februari 2017

Nu de omvorming van het (Gelders) Energie-akkoord naar een CO2-akkoord aanstaande is en de energietransitie met breder publiek draagvlak opgezet wordt, zou het plan de laatste in zijn soort van wording zijn. We gaan dus van gedreven duurzaamheidseuforie bij ambtenaren naar de combinatie van zelfrealisatie van omwonenden en naar transparante aanbesteding vanuit de taakhoudende

⁷ Zie bijlage 5 bij de “notitie” van Verweerders

⁸ Beroepsschrift van 2 augustus 2017 punten 3.1-3.50

overheid. Het is dan ook onbehoorlijk bestuur, indien de reeds verworven inzichten discriminatoir voor dit plan expliciet worden uitgesloten. Dat dit is gebeurd is genoegzaam in zienswijzen e.a. van Appellant beschreven. Waarom deze boze opzet in top-down benadering niet tijdig is afgewend lijkt alleen aannemelijk te zijn vanuit bijvoorbeeld privaatrechtelijke of coalitie-afspraken buiten zicht en bevoegdheid van Appellant. Verwezen wordt naar de mislukte poging van GS het gehele plan in 2015 alsnog te verplaatsen⁹.

2.2 Onbehoorlijk bestuur t.a.v. landschap

Het deskundigenverslag meldt in par. 3.3.1 als bevindingen:

- *Dat een windpark een bijdrage levert aan de dynamiek van het landschap, bijvoorbeeld door de transitie naar andere energievoorzieningen zichtbaar te maken, wordt juist niet beoogd met het conserverende beleid [t.a.v. waardevol open gebied App] . In zoverre is met de komst van een Windpark sprake van aantasting van de beschermenswaardig geachte waarden van het open landschap.*
- *Het feit dat het inpassingsplan in overeenstemming is met de Omgevingsverordening, wil naar mijn mening niet zeggen dat als gevolg van de komst van het windpark, het waardevolle open landschap ter plaatse op al dan niet onaanvaardbare wijze wordt aangetast. In de plantoelichting is (in paragraaf 3.3.2, onder de kop "Maat, schaal en inrichting") zelfs vermeld dat moderne windturbines vanwege hun maat en schaal niet in een landschap worden opgenomen, maar altijd een nieuwe Jaag in het bestaande landschap vormen.*

In par. 3.3 van het deskundigenverslag is afbeelding 3.1. opgenomen zoals in genoemd gesprek aangereikt door Appellant. Hierin blijkt voor het plan een enorm smalle strook die op grond van de kwalificatie door de provincie als "waardevol open gebied" niet geschikt wordt geacht voor solitaire windmolens. Dit was overigens in een conceptversie van de Omgevingsvisie¹⁰ nog geldend voor alle windmolens inclusief windparken. Als achtergrond is in de uiteindelijke Omgevingsvisie aangegeven dat de landschapswaarden alleen aangetast mogen worden indien dit grondig gebeurt, met royale bijdrage in de beoogde energietransitie¹¹. Wel is aan deze ongerijmdheid de voorwaarde verbonden dat een windmolenpark het waardevol open gebied moet "versterken", aan te tonen met "een ruimtelijk ontwerp".

Met deze zachte termen "versterken" en "een ruimtelijk ontwerp" begint de troebele kant van het doelredeneren op deze locatie. Deze ook volgens het Stab onbeheersbare formuleringen vormen op zich onbehoorlijk bestuur. De provincie stelt in haar Zienswijzennota slechts twee conclusies t.a.v. landschap: "De relatie het landschap wordt gelegd doordat het windpark op regionale schaal de oost-west richting volgt. De windturbines maken zichtbaar dat het hard waait in dit waardevolle open gebied." De regionale oost-west richting was alleen gerelateerd aan de zg. (knik in de) Wetering, waaraan de provincie gezien commentaar en onderzoek¹² wijselijk niet meer aan refereert. Er resteert uiteindelijk onbehoorlijk dat alleen het laten zien dat het hard kan waaien voldoende invulling voor de provincie zou zijn om daarmee het waardevol open landschap te versterken. Het Stab noemt dus wel dat de inpassing niet voldoet aan het eigen provinciale beleid, maar verzuimt deze zeer kale uitkomst op zich als een behoorlijk bestuur onwaardig te benoemen.

De provincie stelt volgens het Stab dat "Op basis van voornoemde beoordelingen (m.u.v. het welstandsadvies) wordt in de plantoelichting geconcludeerd (paragraaf 3.3.3) dat het windpark door

⁹ Beroepschrift van 2 augustus 2017 punt 3.67

¹⁰ werkconcept Omgevingsvisie Gelderland feb 2013.pdf

¹¹ Beroepschrift van 2 augustus 2017 punt 3.40

¹² O.a. Feddes Olthof, zie bijlage 20 bij de plantoelichting

de opstelling en uitvoering de openheid niet aantast, maar hier juist uiting aan geeft". Er is echter nog een uitzondering. Hier had verwijzing naar de opmerkingen van Stab midden op pagina 18 ten aanzien van het moedige bureau Feddes Olthof gepast, evenals de beoordeling door Feddes Olthof dat de grootschalige openheid meer westelijk is gelegen (de Liemers tussen Giesbeek en Duiven): *"Op basis hiervan ligt het niet voor de hand om juist hier turbines op te richten."*

Het Stab doet tevens verslag van het landschap in een eigen fotoserie (bijlage 1-5). Deze wordt voorafgegaan door een fotoserie bijlage 1-3 die Verweerder kennelijk in samenspanning met het Stab heeft opgesteld. Kenmerkend is het vermelden van het logo van Stab naast die van Pels Rijcken vooraan bijlage 1-4. In de maand oktober 2017 is door omwonenden inderdaad een fotografe waargenomen die meldde te handelen in opdracht van de provincie Gelderland. Onduidelijk is waarom deze visualisaties niet al voor PS-besluit over het Inpassingsplan zijn uitgevoerd, danwel de reeds eerder geproduceerde visualisaties niet zouden volstaan. Ook had het Stab de in het gesprek met Appellant getoonde visualisaties op A3-formaat kunnen opvragen, zoals in opdracht van Appellant aangemaakt door Mous Motion-graphics en 3D-animatie te Ede met daartoe specialistische software.

Overigens blijken visualisaties meer subjectiviteit te kunnen bevatten dan wenselijk voor de feitenwetenschap, zie **Bijlage 1**. Zo constateerde de gemeente Montferland in commissievergadering 6 december 2016 met vreugde dat vanuit Loil de molens niet zichtbaar zouden zijn. De provinciale voorlichter wees echter op een klein stukje wiek dat van achter bomen uitstak en benadrukte nog dat "de visualisaties komen uit het rapport van de initiatiefnemer, volgens normen en regels". Het Stab had in plaats van de visualisaties kunnen volstaan met te melden dat windmolens van deze omvang tot 186m tiphoogte eenvoudig groter zijn dan welk bouwwerk in Nederland ook: met uitzondering van de zendmast Lopik is dat de Maastoren Rotterdam met 165m hoogte. Daarbij zijn de windmolens nog uitgesproken mechanisch industrieel bewegend. Het is dan ook geen/een wonder *) doorhalen hetgeen niet in uw tunnelvisie past dat de aangepaste normen voor deze bouwwerken politiek-juridisch zijn mogelijk gemaakt. De gevolgen van het plan voor dit waardevol open landschap hadden in de context van die uitzonderlijkheden beschreven kunnen worden vanuit de deskundigheid van het Stab zelf.

Ook ten aanzien van reclame op gondel of rotor houdt het Stab zich afzijdig van kwalificaties die Appellant er wel aan geeft: het is onbehoorlijk bestuur om een gaatje te menen te vinden in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente Zevenaar waarin het provinciale woord "gondel" niet voorkomt. Het woord "nacelle" betekent hetzelfde en komt ook niet voor. Het Stab had overigens hierbij er op kunnen wijzen dat door elke reclametekst de industriële en commerciële aard van de windmolens wordt versterkt, die daardoor een extra en vermijdbare verstoring van het landschap veroorzaken.

Met de conclusie van het Stab dat een stand beleid over waardevol open landschap wordt geschonden door windmolens, kan de opmerking gemaakt worden dat sprake is van een zekere willekeur: solitaire molens brengen te weinig duurzame energie op, maar een windpark van 3 of meer molens overschrijdt in willekeur een grens van zelfschending¹³: *"In Waardevolle Open Gebieden zijn alleen windparken toegestaan, onder voorwaarde van een goed gemotiveerd landschappelijk ontwerp, omdat een ingreep in het open gebied substantieel veel energie moet opleveren."* Ook deze willekeur tussen beleid is onbehoorlijk bestuur.

---

¹³ Commentaarnota bij de Ontwerp-Omgevingsvisie

Intermezzo 3	Toneelstukje rolmisbruik
Kantoor-directeur:	<i>“Op elke verdieping moet een plan voor een kinder-crèche komen !”</i>
Kinderleidster:	<i>“Een plan? Laten we het meteen doen. Het kan goed op kamer 1 van Jansen”</i>
Jansen:	<i>“Hoe kom je daar bij, dan kan ik niet meer werken!”</i>
Verdiepings-conciërge:	<i>“Wacht nu maar af, ik vervang je bureau eerst door een kleinere”</i>
	<i>De volgende morgen...</i>
Verdiepings-conciërge:	<i>“Zie je nu wel dat het past, je kan gewoon achter dat speelkeukentje gaan zitten”</i>
Jansen:	<i>“Maar al dat lawaai dan ? Zo kan ik niet meer telefoneren”</i>
Verdiepings-conciërge:	<i>“Niet zeuren Jansen, het blijkt allemaal net binnen de arbo-regels mogelijk”</i>
Kinderleidster:	<i>“U mag ook participeren met de kinderen”</i>
Jansen:	<i>“Maar kon de crèche niet beter in de kantine bijvoorbeeld ?”</i>
Kantoor-directeur:	<i>“Mijnheer Jansen van kamer 1, zo kan iedereen meteen zien dat er hier hard gewerkt wordt”.</i>

2.3 Ondeugdelijk onderzoek t.a.v. natuur

Het Stab legt een opvatting van Appellant ten aanzien van de ondeugdelijkheid van vogel- en vleermuisonderzoek qua bewijslast terug bij Appellant zonder zelf deskundigheid in te brengen. Zelfs zou Appellant volgens het Stab eigen waarnemingen hebben kunnen inbrengen. Waardenburg schrijft¹⁴ zelf: *“Aanvullend op het terreinbezoek overdag is op 3 en 9 september 2014 in de avond onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid en aantallen vleermuizen in het plangebied. Tijdens deze twee avondbezoeken is vanaf een half uur na zonsondergang het plangebied stelselmatig doorzocht op de aanwezigheid van rondvliegende vleermuizen. Hiertoe is met een Batlogger (automatische batdetector) rustig door het plangebied gelopen, zodat op beide avonden voor iedere windturbinelocatie telkens minimaal 10 minuten continu opnames zijn verzameld. Daarnaast zijn opnames verzameld op locaties binnen en nabij het plangebied die voor vleermuizen aantrekkelijk leken als foerageerlocatie of vliegroute, zoals de bomerrij langs de Ganzepoelweg die het plangebied doorsnijdt, enkele kleine bosschages langs de Didamsche Wetering en nabij het bosperceel met plas ten oosten van het plangebied (zie figuren 3.2 en 3.3). In totaal zijn op beide avonden telkens ruim een uur continu opnames verzameld in het plangebied.”* Dit maakt het totaal van batonderzoek op 2 dicht op elkaar gelegen avonden maal 4 windturbinelocaties maal 10 minuten. Daarvan zijn slechts 2 figuren gepresenteerd betreffende een hopelijk klein deel van de meetlocaties. Deze aanpak voldoet niet aan daarvoor geldende voorschriften¹⁵, hetgeen het Stab vast zelf uit ervaring kan herkennen. Voor het

¹⁴ Waardenburg, Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, rapport nr. 14-160 versie 2, 5 december 2014

¹⁵ Vleermuisprotocol 2017 en UNEP/EUROBATS

overige verwijst Appellant naar zijn separate Beroepschrift t.a.v. de verleende Ontheffing Wnb¹⁶, die uw Afdeling belooft terzelfder ure te behandelen.

Hoe de provincie als opdrachtgever onbehoorlijk actief heeft gehandeld naar de inhoud van het onderzoek is gebleken uit WOB-emails tussen royale zwartingen door, waaronder hetgeen hier als **Bijlage 2** is opgenomen.

Het Stab reageert op de adviesafstand van 200m alleen door te wijzen op de mitigatie ervan door de z.g. stilstandsregeling voor vleermuizen. Het Stab noemt als planafstand 60m, maar dat is tot de rand van de Wetering zelf, hetgeen voorbij gaat aan de vliegbreedte van de waargenomen vleermuizen, in de genoemde rapportage van Waardenburg alleen weergegeven als 1 looplijn langs de Wetering. Omdat daarin ook figuren ontbreken van andere meetpunten, stelt Appellant dat de planafstand nihil meter is, de windmolens blokkeren de vliegstrook of mogelijk zelfs het gehele fourage- en trekgebied van de vleermuizen. Het Stab noemt niet dat in het Inpassingsplan onterecht wordt betoogd dat in het geheel geen blokkeren van vliegbewegingen van vleermuis plaats zou vinden.

Meer van belang is dat een dergelijke adviesafstand veel vroeger in het proces had moeten leiden tot afwijzing van de locatie als geschikt voor een “plan in onderzoek” waaraan GS te vroeg haar positieve maar ongegronde waardeoordeel over ruimtelijke inpasbaarheid hard gesteld heeft (zie in deze zienswijze par. 2.1). Dergelijke adviesafstanden zijn nu juist bedoeld om grenssituaties en de noodzaak tot mitigaties te vermijden. Ook hier had het Stab kunnen wijzen op de doelredenerende gang van zaken bij de provincie, die niet voldoet aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Voor het overige verwijst Appellant naar zijn genoemde separate Beroepschrift t.a.v. de verleende Ontheffing Wnb, waarin ook wordt gesteld dat de voorgestelde stilstandsregeling internationaal als onbetrouwbaar wordt gezien. Het Stab laat zich daarover als deskundige niet uit.

Ten aanzien van vogels voert het Stab een bijlage 4-1 op waarin Vogelbescherming Nederland diplomatiek aangeeft niet tegen windmolens te zijn, maar poogt mogelijke locaties althans iets te filteren aan de hand van risicokaarten. Het Stab had het aspect vogelrisico kunnen verbinden aan variabiliteit van mortaliteit, waarbij nihil mortaliteit niet voorkomt, maar volgens sommige derden “niet significante mortaliteit” wel. Hetzelfde geldt voor instandhouding van soorten of hun habitat. Het is o.m. daarom dat überhaupt een Ontheffing Wnb is aangevraagd. Het Stab ontwijkt de materie in de ruimtelijke vraagstelling, met als reden dat reeds een Ontheffing is verleend. Daardoor worden onterecht echter niet de gevolgen van het plan deskundig beschreven. Voor het overige verwijst Appellant naar zijn genoemde separate Beroepschrift inzake de Wnb aan uw Afdeling ter zelfde ure ter behandeling.

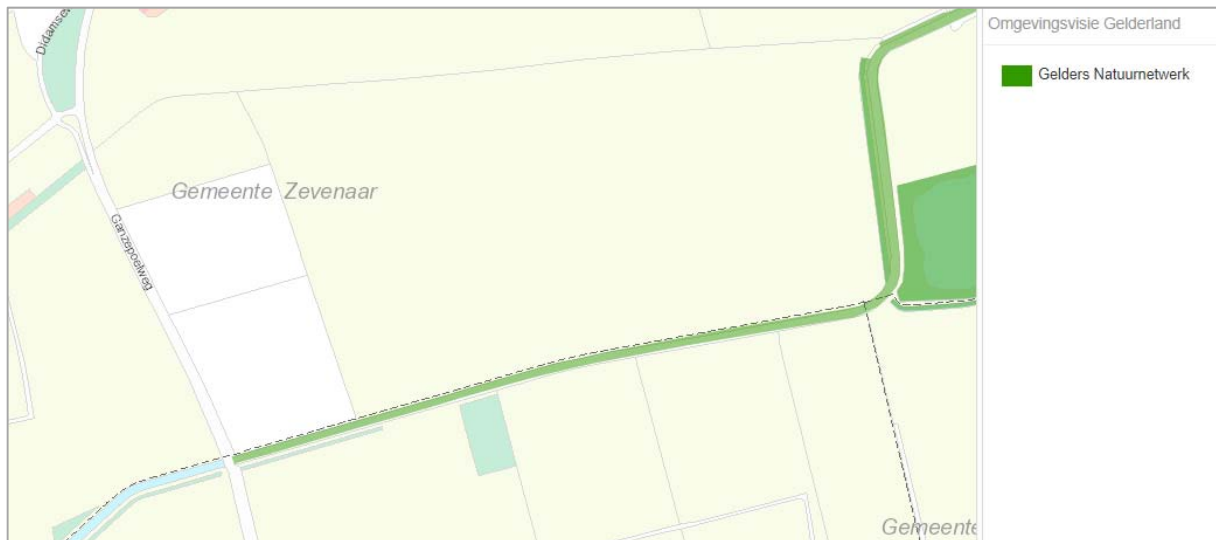
De Omgevingsvisie stelt: *“De provincie wil de natuur van het Gelders Natuurnetwerk beschermen tegen aantasting en heeft daarom regels opgenomen in de Omgevingsverordening. Centraal staat de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en de omgevingscondities zoals stilte.”* Het Stab had de desbetreffende notitie¹⁷ erbij kunnen pakken, om te zien dat de omgevingsconditie stilte niet is beoordeeld. Hoewel de windturbines buiten de GNN staan, hebben zij geen effect op de stilte binnen het GNN. Het behoud van deze waarde gaat vanzelfsprekend verder dan de lijnbegrenzing van de Wetering. Het doel van “versterking van de biodiversiteit in Gelderland” wordt bij dergelijke smalle stroken met of zonder juridische externe werking vanzelfsprekend door het plan verstoord indien juist de wicketippen op nihil meter aan de strook raken (of zelfs 60m paalafstand minus 122 diameter rotor

---

¹⁶ Beroep tegen Besluit Wet Natuurbescherming van 26 september 2017, J.J. Tiemersma d.d. 14 november 2017

¹⁷ Effecten van windpark Bijvanck op het GNN/GO, Waardenburg, 17 september 2014

is minus -1 meter). In dezelfde notitie wordt overigens de habitat voor steenuil afwezig geacht hetgeen uit beroepschrift van Appellant inzake Ontheffing Wnb anders blijkt.

2.4 Ondeugdelijk onderzoek t.a.v. geluid

In par. 5.3.1. van het deskundigenverslag wordt gesteld dat de VNG-publicatie niet stelt dat de daarin genoemde richtafstanden geëxtrapoleerd kunnen worden. Omdat dit omgekeerd ook niet in die publicatie verboden wordt, zou deskundig inzicht van het Stab hieraan een wetenschappelijke bevinding kunnen toevoegen of verdergaande verhoging van de bouwhoogte van windmolens wel of niet tot vergroting van de richtafstanden zou leiden volgens de aangegeven trend. Omdat sinds die publicatie de maatschappelijke druk op het plaatsen van windmolens op land top-down zo sterk wordt gepusht, is geen herziening door de VNG van haar publicatie te verwachten. Daarmee zijn omwonenden verstoken van de inzichten van de lokale overheden op hetgeen inmiddels gangbare bouwhoogten zijn. Het Stab had hierin deskundigheid kunnen toevoegen.

In par. 5.3.2. van het deskundigenverslag wordt het gegoochel met diverse al of niet representatieve windmolentypes weergegeven. Dit wordt versterkt door de verschillen in akoestische rapporten zoals gevoegd bij respectievelijk Inpassingsplan en aanvraag Omgevingsvergunning. Het Stab stelt dat met bepaalde voorzieningen in vermogensbeperking de exploitant altijd middelen heeft om aan de gestelde immissienormen te voldoen. Met deze extra variabele had het Stab kunnen bevinden dat een permanente en openbare immissiemeting op zijn plaats zou zijn. En tevens regelmatige bronsterktemetingen. Dit eens te meer nu het technisch instituut van de provincie (Odra) actief heeft bijgedragen in vergunningenoverleg. De kans op schiphollen is niet klein.

Kennelijk heeft de provincie eerder kennisgenomen van de bevindingen van het Stab ten aanzien van achtergrondgeluid (zie onderaan blz 34 van deskundigenverslag) dan indieners van beroepschriften. Want inderhaast heeft het Odra ZZP-ers aan het werk gesteld om in oktober en november 2017 het achtergrondgeluid alsnog te meten. Omwonenden hebben hieraan welwillend meegewerkt. Uit het mondelinge verslag van die ZZP-ers blijken achtergrondniveaus van 30 dB(A), hetgeen uitzonderlijk stil wordt genoemd. Onduidelijk is waarom deze metingen niet al voorafgaande aan PS-besluit over het Inpassingsplan/Omgevingsvergunning zijn uitgevoerd, danwel de kennelijke aannames niet zouden volstaan. Het Odra heeft haar bevindingen niet publiekelijk gemaakt, en verwijst naar de provincie Gelderland. Maar omwonenden zijn inmiddels gewend aan het achterwaarts doelredeneren, dus zullen we de uitslag onder zwartingen of nog vernemen op de zitting van uw Afdeling.

Het Stab maakt op blz 34 de opmerking dat een toename van 10 dB als een verdubbeling wordt waargenomen. Dit is subjectief, want een toename van 3 dB(A) is reeds een verdubbeling van de geluidsdruk. Daarmee is een L_{night} van 40 dB ten opzichte van het achtergrond van 30 dB(A) een factor $2^{10/3} = 10$ maal grotere geluidsdruk ten gevolge van de windmolens. Blijft de bevinding van het Stab dat

- *“In de toelichting bij het inpassingsplan is niet aangegeven waarom een zekere toename van de geluidsbelasting tot een niveau dat ook volgens het Activiteitenbesluit in beginsel ten hoogste toelaatbaar is, in dit rustige agrarische buitengebied aanvaardbaar is.”* Maar dan wel volgens de geluidsdrukbelasting en niet op basis van de sneaky subjectiviteit van waarneembaarheid.

Het Stab stelt in par. 5.3.2 dat de z.g. toezeggingen die pas via het Verweerschrift zijn gedaan onderworpen zijn aan kennelijke “gebruikelijke selectiecriteria” van de initiatiefnemer. Het Stab wijst niet op het onbehoorlijke daarvan, dat de verleende Omgevingsvergunning hen kennelijk biedt.

Het Stab lijkt zich te willen onthouden van een principe uitspraak over de dienstwoning van Jan Loman. Aan de constatering dat *“De desbetreffende woning is in de Beheersverordening Buitengebied Zevenaar overigens voorzien van de bestemming “Agrarisch”*” had het Stab duidelijker kunnen verbinden dat daaraan dezelfde eisen gesteld moeten worden als aan iedere Nederlandse woning buiten het plangebied.

Ten aanzien van laagfrequent geluid gaat het Stab geheel voorbij aan hetgeen Appellant stelt in zijn beroepschrift¹⁸. Daaronder bevindt zich een (verwijzing naar) meting van 20 dB laagfrequente belasting bij woningen Lanakerveld, overigens tot 40 dB(A) belast in het hoorbereik. Dat het Stab wijst op een “gehoordrempel” voor laagfrequent geluid getuigt niet van deskundigheid. Ook de aangehaalde uitspraken van het RIVM, Sight en Eemshaven laten het tegendeel onbewezen. Alleen al hoe hoogfrequente geluidsenergie een laagfrequente golf kan dragen en kan resoneren tot laagfrequent geluid in bebouwingen blijft onbesproken. De conclusie einde par. 5.3.3. van het deskundigenverslag is geheel niet onderbouwd.

In het algemeen had dieper deskundigeninzicht toegevoegd kunnen worden zoals aanwezig bij het RIVM¹⁹. Ook het het Stab kunnen

Intermezzo 4 over Doel en Middelen

“All men dream: but not equally. Those who dream by night in the dusty recesses of their minds wake up in the day to find it was vanity, but the dreamers of the day are dangerous men, for they may act their dreams with open eyes, to make it possible.”

– T.E. Lawrence, *Seven Pillars of Wisdom: A Triumph*

tags: dreamers, dreaming, dreams, open-eyes, open-mind

¹⁸ Beroepschrift van 2 augustus 2017 punt 10.1 tot 10.4

¹⁹ Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden, GGD Informatieblad medische milieukunde, Update 2013, RIVM rapport 200000001/2013

2.5 Onbehoorlijk bestuur t.a.v. veiligheid

Het molentype ligt in het plan niet vast, zowel in grootte als in merk. Juist in deze omstandigheden geeft het DNV KEMA²⁰ generieke waarden voor werpafstanden aan hoever een afgebroken wiek kan komen. Dit is afhankelijk van turbinetype en -grootte. Zo is de generiek aan te houden “werpafstand” voor een z.g. WT3000 (3MW windmolen met ashoogte 120m, windklasse I) volgens het Handboek 193 meter (normaal toerental) en 531 meter (bij overtoeren). Voor het plan ligt de IEC klasse tussen II en III, zodat de maximale werpafstanden groter zijn dan 216 resp. 613m. Om zeker te zijn in veiligheid had bij eerste selectie van mogelijke locaties en bij aanhoudende onduidelijkheid over het molentype deze generieke afstand van 216m aangehouden moeten worden (Zie ook omdraaien van doel en redeneren in derde alinea van par. 2.1). Het is ook te toevallig dat de Omgevingsvergunning de nog resterende 160m heeft gekozen als “veilige” afstand.

Het Stab laat onbesproken dat Appellant in Zienswijze heeft aangevoerd: *“De externe veiligheidsanalyse bij het Inpassingsplan kopieert wel een pagina uit het Handboek, maar laat niet zien zelf gerekend te hebben, zoals te hebben geïntegreerd over alle azimuths van bladbreuk. Deze gemakszuchtige en misleidende werkwijze blijkt uit tabellen die overgenomen zijn van de fabrikanten van windmolens. Dit roept vragen op over controle en toezicht, omdat berekening ontbreekt of niet te reproduceren is door handhaving. Zo is ook niet duidelijk of de hoge en de lage baan van ballistiek zijn opgeteld. De toerentallen van de windmolens zouden exact onder 12.15 rpm moeten blijven, want 12.16 rpm zou al een illegale afstand tot de gasleidingen zijn. Dergelijke verschillen zijn niet af te regelen, te garanderen noch te handhaven.”* Op deze wijze slordig voorbij gaan aan de generieke veiligheidsafstand is onverantwoord. Er worden onbehoorlijk risico's aanvaard doordat de provincie via de externe veiligheidsanalyse van derden “het randje opzoekt”. De Omgevingsvergunning laat zelfs toe dat na advies van een zekere NV het toerental of de afstand mag worden verhoogd. Opnieuw wordt gegoocheld met een veelheid van mogelijke turbinetypen door het Stab als bevinding herhaald, waarvan er slechts enkele althans volgens fabrikantenopgave kunnen voldoen en dan nog alleen indien speciale regelingen in goede werking zijn en blijven. De enige goede manier om met risico's om te gaan is prudentie, door ruim weg te blijven van grensgevallen, opdat zelfs afwijkingen in berekening, opgave of instelling vervat blijven in een veiligheidsmarge, die in de Omgevingsvergunning op (minder dan) nihil is gesteld.

Met de door het Stab vermelde coördinaten van windmolen 2 blijkt althans volgens bijlage 6-1 van het Stab een afstand tot de meest nabije gasleiding van 165m. Onduidelijk is of het Stab een lijn van exact 165m heeft gekozen vanuit de gasleiding om daarmee de vermoede locatie te bepalen. Dat er anders iets mis is met de coördinaat-vermelding in www.risicokaart.nl blijkt uit inpassing van die bijlagefiguur in geogereferentieerde kaarten in Autocad. Volgens **Bijlage 3** heeft de bepaling van Stab een onterechte verschuiving van 10.1m ten opzichte van de opgegeven coördinaten van windmolen 2. Ten opzichte van de veiligheidszone blijkt uit meervoudige bepaling in die bijlage 153m afstand. Met 5m afstand tot de leiding en afronding wordt hier 157m afstand tot de gasleiding gemeten. In deze positie raakt windmolen 2 met een rotorcirkel van 122m precies de zuidelijke kadastrale grens, tevens gemeentegrens. De bijlage 6-2 heeft eveneens een die zelfs snel waarneembaar is uit de foto's van Stab, waar de vrijwaringszone op 78m van de gasleiding reikt, en met radius van vrijwaringszone volgens Stab 48m, de afstand tot de gasleiding slechts 126m bedraagt, zie laatste figuren van Bijlage 3.

De chaos rond zo iets belangrijks als externe veiligheid is groot doordat

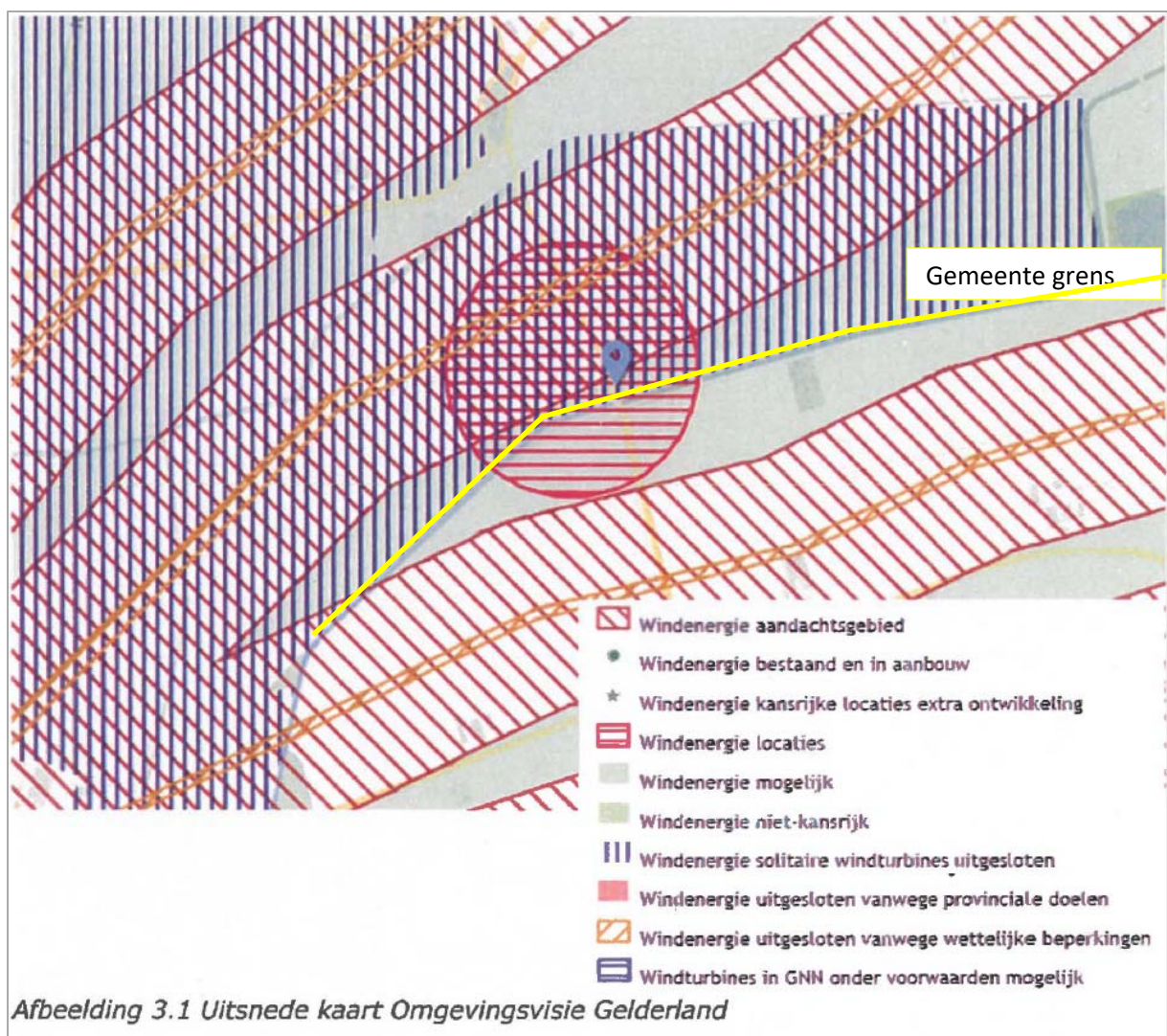
- Tekeningen bij Omgevingsvisie en Windvisie onderling verschuivingen vertonen
- Een overdaad aan mogelijke windturbine typen wordt voorgesteld bij het Inpassingsplan, waarvan slechts enkele lijken te kunnen voldoen aan voorwaarden

---

²⁰ Handboek Risicozonering Windturbines, september 2014, DNV KEMA

- Er reeds verschil ontstaat tussen hetgeen het Stab opmeet in risicokaart.nl en een vectortekening cf Bijlage 3
- Slechts fabrieksopgaven worden toegepast (sjoemelkans), terwijl niemand daadwerkelijk ballistische berekeningen heeft uitgevoerd conform het genoemde Handboek
- Alles moet volgens de Omgevingsvergunning worden goedgekeurd door het stellen van een zekere minimum afstand, die bereikbaar moet worden via nauwkeurige maar faalbare toerentalbegrenzungen.
- Onderhandelbaar is indien twee externe partijen (initiatiefnemer en NV Gasunie) zulks afstemmen buiten kennisdictie en controleerbare besluiten van de provincie Gelderland met hun instituut Odra.

Het Stab had daarom in het deskundigenverslag beter niet deze haarkloverij kunnen volgen en gewoon een afstand kunnen aanbevelen die tevens een veiligheidsmarge inhoudt. Daarbij zou het voor beheersbare externe veiligheid behoorlijk zijn dat de provincie een enkel type windmolen had vereist in plaats van een bandbreedte te hanteren. De overbezette situatie van afbeelding 3.1 van het deskundigenverslag had direct moeten leiden tot de verwerping van de locatie van het plan als ruimtelijk niet veilig inpasbaar. Het plaatsen van windturbines 1, 2 en 3 in eigen provinciaal "aandachtsgebied" maakt de aanvangsopstelling ten aanzien van goede ruimtelijke ordening van GS de leugenachtig zoals in par. 2.1 beschreven. Het roept bovendien marchanderen op via keuze turbintypen, afstanden, toerenregeling, hetgeen een behoorlijk bestuur had kunnen voorkomen.

Over het aspect veiligheid bestaat ultieme in-transparantie. Het WOB document²¹ waarin een zienswijze van de Gasunie wordt aangepast voorafgaande aan publicatie blijft door het Stab onbesproken. Inmiddels heeft de navraag daarnaar door de gemeente Zevenaar bij (ook haar dienst) Odra weigering van commentaar²² opgeleverd omdat de Odra aan vergunningenoverleg zou hebben deelgenomen in opdracht van alleen de provincie Gelderland: *“Het is wel duidelijk geworden dat de stukken van de ODRA niet voor de gemeente Zevenaar beschikbaar zijn. Deze stukken zijn van het bevoegd gezag, de provincie. De provincie wenst deze gegevens in dit stadium ook niet aan de gemeente Zevenaar beschikbaar te stellen.”* De onverklaarbare mate van zwartingen in WOB-leveranties²³ strekken zich dus zelfs uit naar bevriend bestuurlijk overleg. Dit geeft slechts te denken over de afwezigheid van behoorlijk bestuur.

Intermezzo 5 over problemen vanuit Taakstellingen

Taakstellingen leiden zonder transparantie al eerder tot grote problemen

** Om er zeker van te zijn dat de bouw altijd vooruit kan, hanteert de rijksoverheid taakstellingen voor de vergunningen voor winning van beton- en metselzand. Op basis van prognoses van het aantal te bouwen huizen en bedrijven wordt telkens voor een periode van tien jaar vastgelegd hoeveel zand nodig is en welk aandeel elke provincie dient te leveren. Tot 2008 moet 170 miljoen ton beton- en metselzand worden gewonnen. Gelderland, de provincie met het meeste winbare zand in de bodem, moet daarvan 59 miljoen ton leveren.

Ambtenaren zitten met de zandwinners aan tafel, rijden met ze mee naar inspraakavonden, ze kunnen helemaal niet meer onafhankelijk denken. De Nederlandse Mededingings Autoriteit, die eerder een ontheffingsverzoek van Industriezand BV afwees, heeft de zaak in onderzoek. Zolang er geen uitspraak is, wil men geen commentaar geven. In september 1997 komt de commissie Zand met een rapport waarin de zandwereld wordt beschreven als een 'gesloten wereld' met 'bijzondere risico's', die 'uit een oogpunt van integriteit van overheidsoptreden bijzondere aandacht verdient'

*** Deze effecten passen ook volgens de commissie Tommel (2003) niet in een concurrerende markt. De doelstellingen voor economie en milieu wordt aan de markt overgelaten, die volgens de commissie Tommel de vermijdende overheden maar moet verleiden met aantrekkelijke projecten. Hiermee wordt o.a. bedoeld het uitkeren van bonussen aan de gemeentekas en de onsamenvangende bouw van sporthallen, zoals in Duistland gebruikelijk is. Overigens benoemt het ministerie V&W in haar Nota's over een aantal van haar projecten, zoals Grensmaas, Zandmaas en Ruimte voor de Rivier, delfstofwinning als haar belangrijkste financieringsbron. Pleidooi: Scheppen van een juridisch kader voor de uitsluitend openbare aanbesteding van ontgrondingsconcessies.

** Volkskrant 1 augustus 1998 en *******Cubic Square BV 2003

²¹ Beroepschrift van 2 augustus 2017 Verwijs 59

²² Email bij Appellant van de gemeente Zevenaar d.d. 12 december 2017

²³ Beroepschrift van 2 augustus 2017 punt 6.1-6.4

Terug naar hetgeen elders²⁴ ook volgens het Stab een normale gang van zaken is: Het genoemde Handboek met het maximum van generieke werpafstand 193m (tabel 2) en een tiphoogte van 186m (omgevingsvergunning). Juist ten aanzien van een 3-dubbele gasleiding met domino-effect past geen opmerking dat er wegen zouden zijn om die afstand kleiner te berekenen of uit fabrieksopgaven af te lezen. Behoorlijk bestuur zou hier zelfs rekening houden met falen van overtoerenregeling al of niet via verstelling van wieken, bij overtoeren $5.0 * 10^{-6}$ faalkans per jaar. Of gewoon prudent elders gronden aanwijzen.

3 Overige zienswijzen

In telegramstijl enkele mogelijke aanvullingen op of die in het deskundigenverslag zijn te maken:

1. In Bijlage 1-1 zijn de percelen van Appellant groter
2. Mogelijk is aan de aandacht van het Stab is ontsnapt hetgeen naar voren is gekomen in de hoorzitting²⁵ van PS over het plan, inclusief kritiek op de zienswijzennota
3. Het WOB document²⁶ waarin ambtelijk zorggedragen zal worden dat zienswijzen het windpark niet zullen frustreren blijft onbesproken door het Stab.
4. Ondeugdelijkheid²⁷ van Omgevingsvergunning Bijlage D
5. Vermijdbaarheid van de locatie door aanwijzing van gronden elders
6. De kwestie planschade is bepalend voor de (economische) haalbaarheid van het plan en de behoorlijkheid daarvan, en heeft extreme gevolgen zoals in beroepen²⁸ is gesteld

p.m. aanvulling van deze zienswijze

4 Verweerders incorrect

p.m. aanvulling van deze zienswijze

Hoogachtend

J.J. Tiemersma
Omwonende Appellant

---

²⁴ ECLI:NL:RVS:2017:3504 Windpark de Veenwieken

²⁵ EEM_Verslag_hoorzitting_Commissie_Economie,_Energie_en_Milieu_op_3_mei_2017_over_Inpassingsplan_Windpark_Bijvanck_(PS2017-277).pdf

²⁶ Beroepschrift van 2 augustus 2017 Verwijs 26

²⁷ Beroepschrift van 2 augustus 2017 punt 12.1 – 12.7

²⁸ O.a. Beroepschrift van 2 augustus 2017 punt 7.1-7.14

5 Bijlagen

5.1 Bijlage 1

Involed van provincie in samenspraak met initiatiefnemer op de inhoud van rapportage Waardenburg inzake onderzoek Wnb: 193 E 2014-07-09 Reactie verkennend natuuronderzoek Bijvanck_Geredigeerd.pdf

193 e

Bedrijf [Bureau Waardenburg i.o.v. Raedthuys] Datumrapport [24-06-2014] Projectcode [14-452]
 Naam [REDACTED] Onderdeel [Verkennd natuurrapportage Windpark Bijvanck, gemeente Zevenaar] Documentnummer [14-131]

Step 1. Opdrachtgever
 Opmerkingen van opdrachtgever ten behoeve van het bovengenoemde product, incl. pagina nr. en paragraaf nr.

Step 2. Opdrachtnemer
 Inhoudelijk reactie opdrachtnemer over de opmerkingen van opdrachtgever.

Step 3. Opdrachtnemer
 Actie naar aanleiding van de opmerkingen van opdrachtgever en de daaruit voortvloeiende reactie.

Step 4. Opdrachtgever
 Akkoord/bezwaar van opdrachtgever op reactie en actie opdrachtnemer

Nr./ini-talen	Opmerking OG (step 1)	Pagina nummer	Paragraaf nummer	Inhoudelijke reactie ON (step 2)	Actie ON (step 3)	Akkoord/bezwaar OG (step 4)
1	Gebruik in de gehele rapportage dezelfde terminologie t.a.v. de Nb-wet; kunnen op voorhand significante negatieve effecten worden uitgesloten! Zie opmerking 6.	Algemeen				
2	Wat is de hoogte van de windturbines die er geplaatst gaan worden? Deze gegevens dan wel range (min.-max) is bekend (ashoogte, lengte rotorblad en tiphoogte). Kortom, een korte beschrijving van de technische randvoorwaarden van het project.	7 en/of 13	H1 en/of H2			
3	In de conclusie (vet gedrukt) staat een zinsnede die opmerkelijk is. Er kan pas aanvullende toetsing plaatsvinden als de precieze locaties en specificaties van de windturbines bekend zijn. Zie opmerking 2, deze zijn bekend.	28	6.1			
4	In de tekst staat dat er hoger bronnenonderzoek heeft plaats gevonden. Hoe zo beperkt?	10	1.2			
5	Algemeen bronvermelding toepassen en anders toelichten hoe deze informatie is verkregen (bv. expert judgement). Er wordt gesproken over het gedrag van vlieermuizen. Welk gedrag wordt bedoeld? Hetzelfde geldt of er geen sprake van gestuwde seizoenstrek bij trekvogels. Waar blijkt dit uit? En hoe kan dat dan?	15, 19, 25	3.2, 4.2.2, 5.2			

Mr./ Initiaalen	Opmerking OG (stap 1)	Pagina nummer	Paragraaf nummer	Inhoudelijke reactie ON (stap 2)	Actie ON (stap 3)	Akkoord/bezwaar OG (stap 4)
6	Er wordt aangegeven dat er grote aantallen kolganzen nabij het plangebied foerageren 's winters (enkele duizenden). Zie blz 16, Nb-wet. Dit stuk staat haaks op het stuk wat is beschreven onder FF-wet blz. 19 en 25. Hier staat dat het aantal slachtoffers in dergelijke situatie laag zijn. Wat is het nu? Zijn er nu veel slachtoffers te verwachten of niet? Dus kunnen significant negatieve effecten op deze soort op voorhand worden uitgesloten? De termen negatieve effecten zijn te vaag, duidelijker en meer juridische beschrijving om de keuze vormvrije m.e.r.-beoordeling afdoende te kunnen onderbouwen. In 2013 is een onderzoek uitgevoerd door SOYON naar vliegbevingen over het plangebied. Hierin worden geen knelpunten geconstateerd. Ook ligt er een notitie van een lokale vogelwerkgroep. Opmerkelijk dat van deze informatie geen gebruik is gemaakt. De notitie is opgenomen in de rapportage van bureau Regelink.	16, 19, 25	3.4, 4.2.2, 5.2			
7	Aangegeven wordt welke vleermuizen in het plangebied verwacht worden. Graag ook aangeven waarom er geen andere soorten vleermuizen verwacht worden.	17, 24	4.1.2, 5.2			
8	De status van de natuurrapportage van Bureau Regelink kan ter discussie staan maar de informatie die verkregen is kan toch gebruikt worden? In de rapportage ontbreekt de eventuele vliegrichtingen die gebaseerd zijn op gebiedskarakteristieken van vleermuizen in en nabij het plangebied. Zie hierbij ook het tekst blok op blz. 24 dat er geen recente gegevens beschikbaar zijn, dit is onjuist.	17, 24	4.1.2, 5.2			
9	Waar zijn de effecten op vogels met jaarrond beschermd nesten en het ruimtebeslag van de windturbines als deze in gebruik zijn (gebruiksfase par.4.2.2). Deze informatie wordt wel beschreven in de aanlegfase maar ontbreekt in de gebruiksfase.	18, 19	4.2.1, 4.2.2.			

Mr./ Initiaalen	Opmerking OG (stap 1)	Pagina nummer	Paragraaf nummer	Inhoudelijke reactie ON (stap 2)	Actie ON (stap 3)	Akkoord/bezwaar OG (stap 4)
10	De Ff-wet kent geen cumulatie maar in hoeverre zijn ruimtelijke claims nabij Windpark Bijvanck aan de orde? Vogels die naar Duiven vliegen komen daar ook een viertal windturbines tegen. M.a.w. in hoeverre kan geconcludeerd worden dat er voldoende leefgebied is om naar uit te wijken?	18, 19	4.2.1, 4.2.2			
12	Eerder in de natuurrapportage is gesteld dat er geen onderzoek heeft plaatsgevonden (zie blz. 17 par 4.1.2.) hoe kan er dan toch geconcludeerd worden dat de gewone-, dwerg-, ruige-, en rosse vleermuis slachtoffer kunnen zijn? Ook hier wordt er gesproken over relatief hoog risico, is het nu hoog of laag (glas half vol of half leeg). Dit wordt verderop in de tekst ook gedaan "...(redelijk) groot...". Het moet in termen van "negatieve effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten" worden geschreven in deze fase van het proces.	24	5.2			
13	In de natuurrapportage staat dat concentraties of grote aantallen vliegbevingen van vogels zijn niet aanwezig binnen het plangebied Windpark Bijvanck. Hierbij wordt het gestelde in H5 blz. 23 tegengesproken. Terwijl er een onderzoek van SOYON ligt (zie opmerking 5)	25	5.2			
14	Tabel 5.3 hierin staat bij amfibieën en grondgebonden zoogdieren (0/-) een klein risico ondervinden. Dit wordt in de tekst niet beschreven en is dan ook niet terug te vinden? Hetzelfde geldt bij overige beschermde soorten waar kan ik dat kleine risico teruglezen in de tekst?	26, 27	Tabel 5.3 en 6.1			

5.2 Bijlage 2

Visualisaties

Het aantal gemaakte visualisaties van het plan is groot, evenals de variatie in maten en de schaal

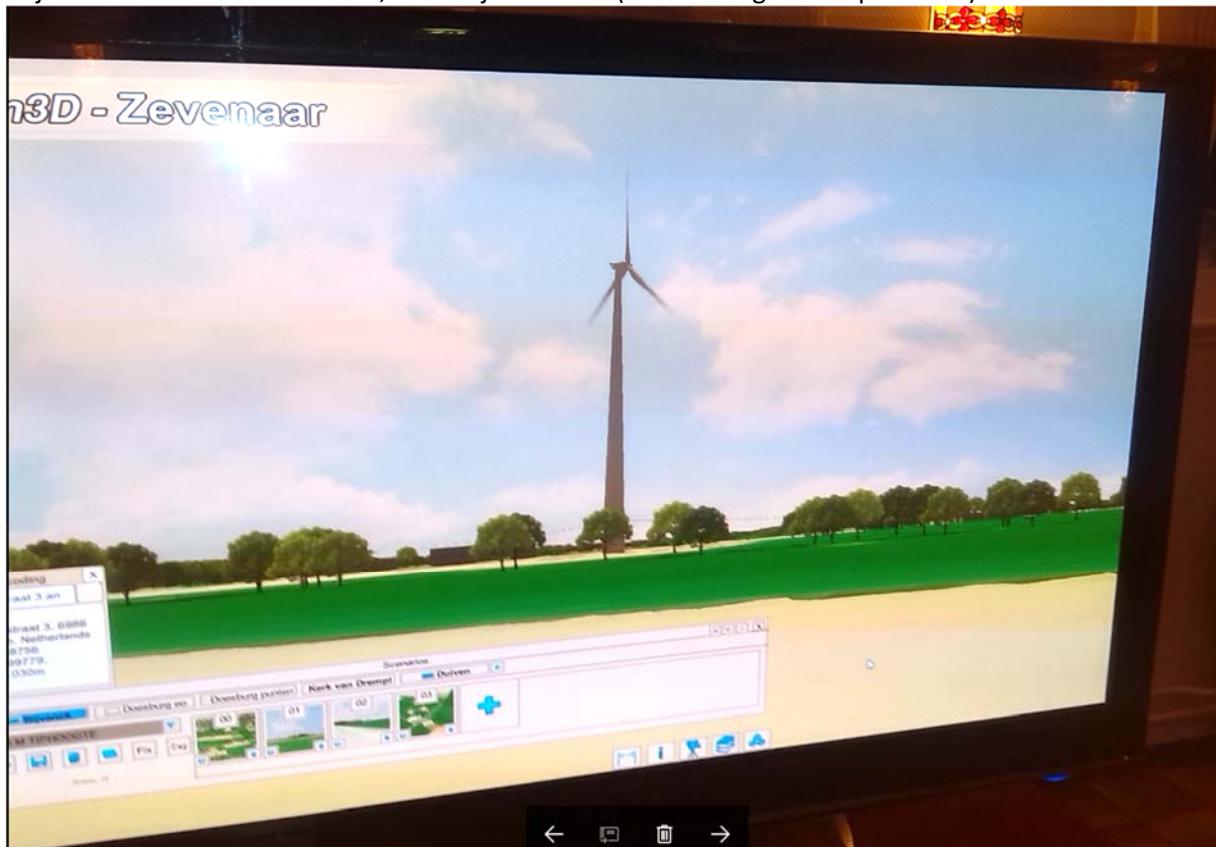
Stijl Bosch en van Rijn Giesbeek (landschapsrapport bij Inpassingsplan, 2014)

Stijl ROM3D 23-11-2016, Ganzepoelweg (Beantwoording landschappelijke vragen windpark Bijvanck)

Stijl ROM3D 16 december 2016, Broekzijdestraat 3 (voorlichtingsavond provincie)

Stijl Mous Motion-graphics en 3D-animatie te Ede 2 december 2016, Broekzijdestraat 6 (in opdracht van Appellant)

Stijl Verweerder in eigen bijlage van deskundigenverslag Stab 14 september 2017, Broekzijdestraat 6, (nagenoeg zelfde locatie zelfde boom)

5.3 Bijlage 2

Afstand windpark Bijvanck tot gasleiding

Coördinaten windmolen 2 volgens opgave van Stab

RDx=205880 RDy=443574.

Deze locatie ligt derhalve noordelijker dan in eerdere publicaties van provincie Gelderland en/of de initiatiefnemer, zoals d.d. 29-10-2013 (zwarte donuts in onderstaande figuren).

Gasleiding is met 5m zone (blauwe lijnen in onderstaande figuren) volgens meerdere publicaties provincie Gelderland een lijn tussen

RDx=205563.1 RDy=443585.2 en

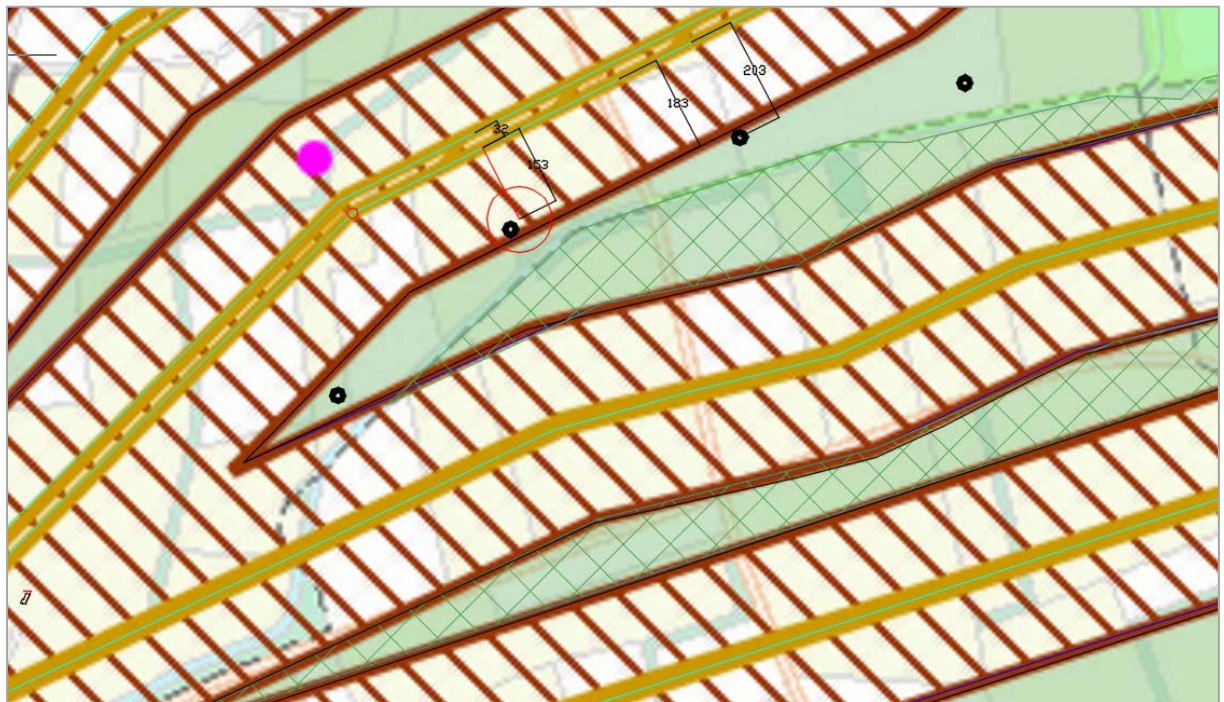
RDx=206525.5 RDy=444070.6

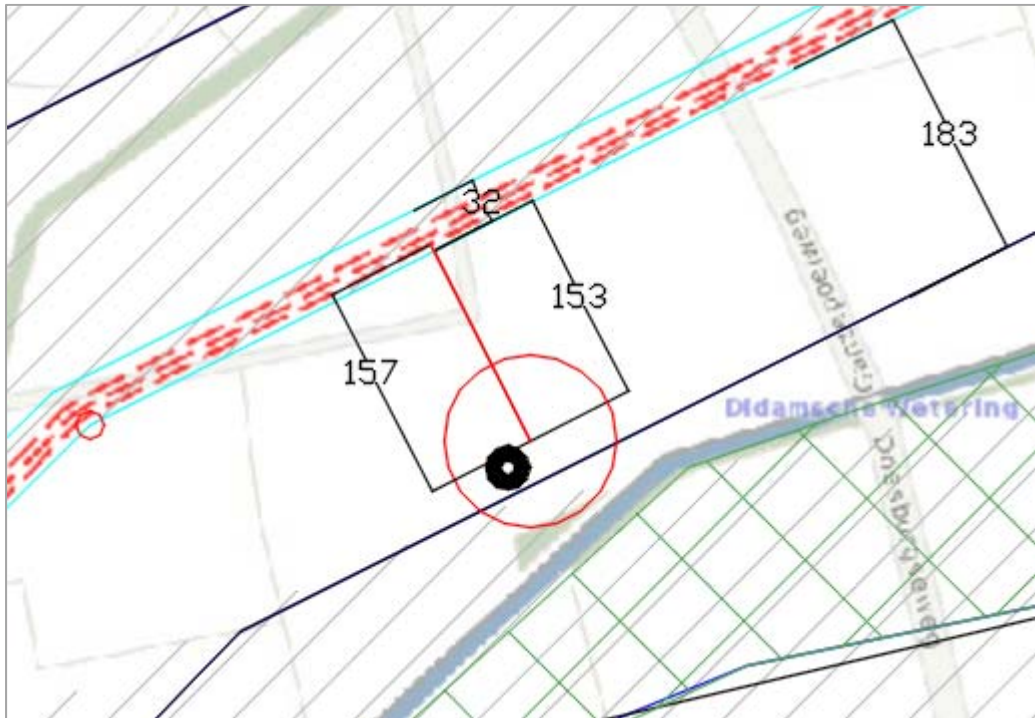
Afstand in Autocad 152.7126m

Afstand uit vectorrekening 152.709 m

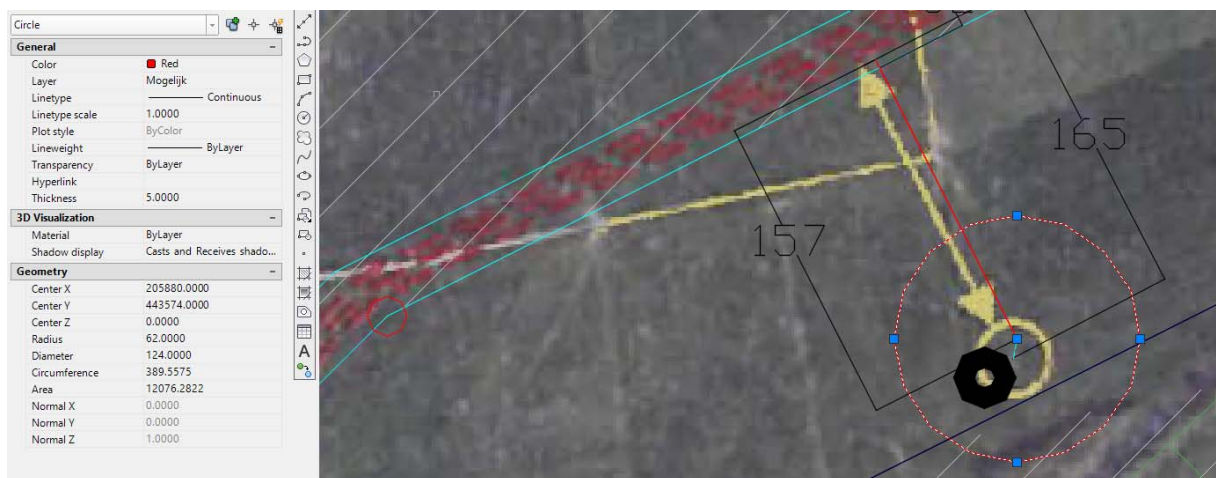
Aan te houden afstand 152.7m

Vectorrekening vanuit coördinaten									
205563.1	-	206525.5	=	-962.4		485.4			
443585.2	-	444070.6	=	-485.4		-962.4			
				richtingvector gas		loodrecht			
vanuit gas					vanuit windmolen				
205563.1	labda	962.4	=	205880	mu	485.4	snijpunt x		
443585.2	labda	485.4	=	443574	mu	-962.4	snijpunt y		
-316.9	labda	962.4	mu	-485.4	=	0	naar links		
11.2	labda	485.4	mu	962.4	=	0	naar links		
-628.316	labda	1908.145	mu	-962.4	=	0	factor	1.982695	
11.2	labda	485.4	mu	962.4	=	0			
-617.116	labda	2393.545		0	=	0	optellen		
	labda				=	0.257825			
			mu		=	-0.14168			
			mu		=	-0.14168			
						0	check		
punt op gasleiding, loodrecht met lijn door windmolen									
205811.2		snijpunt		205811.2					
443710.3		snijpunt		443710.3					
afstand windmolen tot snijpunt									
205880	-	205811.2	=	68.76917	4729.199	kwadraat			
443574	-	443710.3	=	-136.348	18590.85	kwadraat			
					23320.05	som			
					152.709	wortel			

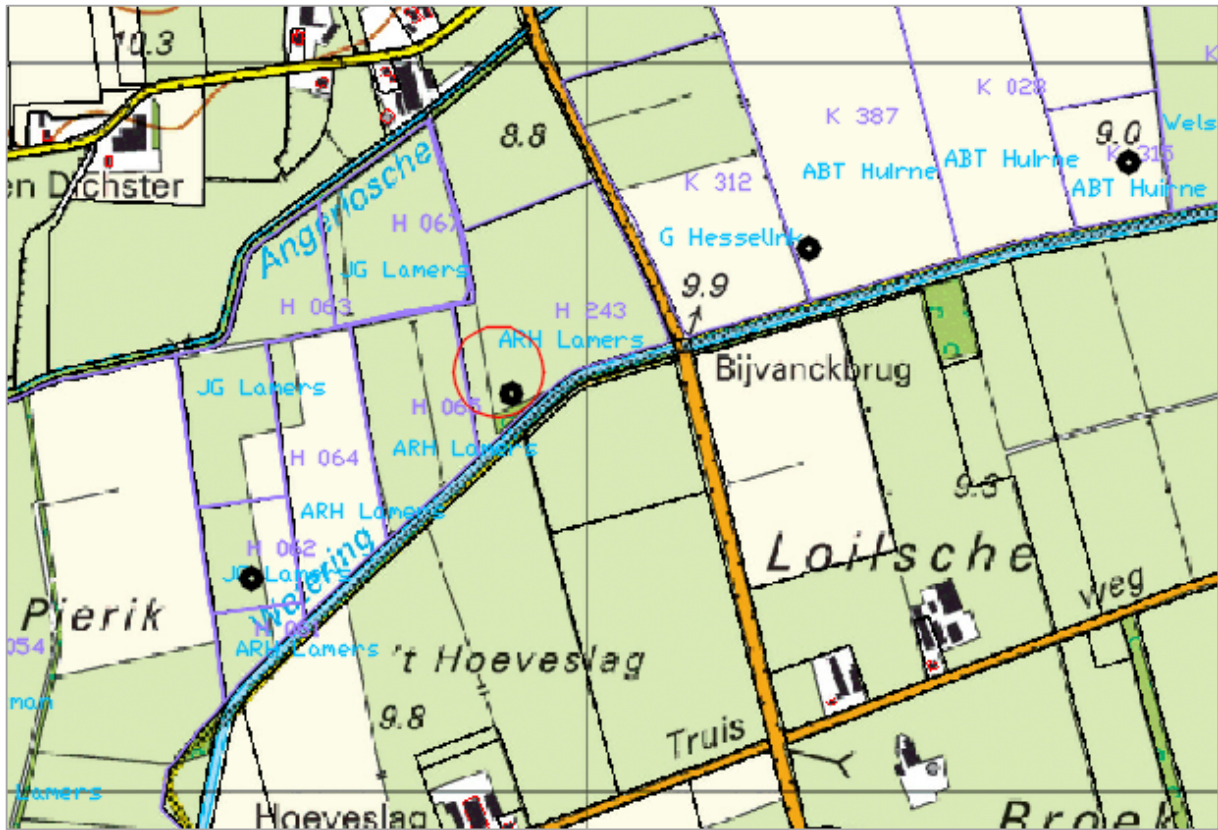

Conclusie: de gedachte coördinaten van windmolen 2 liggen op 153m van de veiligheidszone van gasleidingen. Ten opzichte van de gasleiding is dat 5 meter verder ofwel 158m, onderstaand opgemeten als 157m afstand.

In bovenstaande figuur blijkt risicokaart.nl (geel) de locatie op coördinaten danwel uit afstand foutief aan te geven, in vergelijking met RD coördinaten op georeferenced grid (rood met blauwe punten). De verschuiving (blauw) bedraagt 10.1 m. De rode cirkel van 122m diameter blijkt gekozen te zijn vanuit exacte begrenzing van het georeferenced kadastrale grens (tevens gemeentegrens):

Bijlage 6-2 van deskundigenverslag laat 150m afstand zien tot een meer centrale plaats in het bouwvlak. De afstand tot het bouwvlak bedraagt 78m, zodat een plaatsing bij radius van vrijwaringszone 48m (volgens Stab), de afstand tot de gasleiding 126m bedraagt:

